

2025 Naturskolens årsberetning

**FORSKELLIGE
I FÆLLESSKAB**

**NATUR
SKOLEN**

en del af kredsløbet
i Viborg Kommune

En særlig heldig dag på Naturskolen

Årsberetning 2025

En stor naturskole som vores - Naturskolen i Viborg Kommune, med mere end 15.000 børn, der er sammen med os ude i naturen hvert år, har altid lidt travlt. Men vi nyder vores opgave her i Viborg Kommune, der lyder:

Naturskolen i Viborg Kommune skal som supplement til skolernes og børneinstitutionernes undervisning fremme børn og unges glæde og viden om naturen, miljøet, historien og kulturhistorien.

Børn og unge skal have 'Lys i øjnene og mestre eget liv' er visionen for Børn & Unge. Naturskolen bidrager til denne vision, ligesom vi er en del af det "fælles fundament". Naturskolen har en særlig mulighed for at tilbyde alternative læringsmiljøer og privilegerede positioner til elever, som ikke altid oplever dem til daglig. Naturskolens aktiviteter har, udover det faglige, også altid fokus på at styrke og udvikle fællesskaber blandt børnene - 'Forskellige i Fællesskab'.

Vi er 6 naturvejledere, der nærmest hver dag – året rundt er ude i naturen med børn.

Dan Kenneth Skov Nielsen
Michael Winther
Ane Langebjerg Lassen
Janni Wedderkopp
Benedicte Harder
Vibe Winckles

Vi har hver vores uddannelse og favner derfor bredt i emner og grupper. Vi er alle glade for at være sammen med børn; at være ude i naturen og blive klogere sammen med dem.

Her i denne årsberetning har vi alle bidraget med små historier og fotos fra vores hverdag, så I læsere kan få et indblik i vores hverdag og hvordan vi griber tingene an, derude i Viborg Kommunes skønne natur.

God læselyst

/Vibe Winckles – Naturskolens leder

En mail dumpede ind

Lise Bech Madsen, Institutionsleder i Børnehuset Lupinmarken sendte en mail, hvor hun satte lidt ord på hvorfor børn og voksne er så glade for vores tilbud.

Naturens spisekammer:

Meget lærerigt og inspirerende både for børn og voksne. Alle fik øjnene op for mange spiselige planter der er lige derude, hvor vi færdes. Både børn og nogle voksne fik 1. gangs oplevelser og erfaringer med naturen som spændende, nemt tilgængeligt og vigtigt spisekammer. Grøftekantfrikadellerne var et hit!

Min hverdag – børnescience:

Super til at hjælpe børnene til at omsætte store naturvidenskabelig begreber og fænomener til genkendelighed i deres egen hverdag. Kakkerlakken, der trods dens størrelse kunne trække mange venner, gjorde stort indtryk. Især fordi de erfarede at de ikke besad samme styrke, da de skulle trække deres venner.

Spiselige urter

Michael, børn og science

Nisser i skoven:

Fuldstændigt fantastisk arrangement – børnene blev så optagede af de fortællinger, der blev skabt af jer og undervejs. Børnene skulle bruge deres iagttagelsesevner til at få øje på spor fra dyr, og pludselig også spor fra nisser. Det pirrede til deres fantasi, og de blev både begejstrede og lidt bange, da nissens røde hue dukkede op. Super til både at få viden, men også øve sig i at være i fantasiens univers, og egne følelser.

Når slidt er godt - børneskovene

I løbet af året er vi jævnligt på besøg i Viborg Kommunes børneskove sammen med hele kommunens børn.

Der findes børneskove på 6 lokaliteter i Viborg Kommune. Det er helt almindelige offentlige skove, hvor der er gjort lidt ekstra for at skabe mødesteder og inspirere til aktiviteter i naturen. Men først og fremmest ved man som lægmand, at det er ok at klatre i træerne, knække en gren, lave et bål, bygge en hule, grave et hul osv.

For børnene er det deres skov. Mange grupper bruger skoven helt jævnligt og man kan se og opleve en fortrolighed i den måde børnene og deres lærere, pædagoger og dagplejere bruger skoven.

Man stiller tasken det sædvanlige sted og spiser sin mad. Man står nogle stykker foran lykkehjulet og skiftes til at dreje eller man kigger til det hul man gravede sidst og ser om der er faldet noget ned i det. Er der bænkebidere under den vanlige stub?

Hvor er det dejligt at opleve en tryghed og ejerfornemmelser til vores fælles naturområder. Sikken en gave. Bænkene er slidte, lykkehjulene har for længst fået nye alternative reparationer pga. slitage-alt sammen fordi det bliver brugt.

Det giver en lethed og en øget tilgængelighed når man, som den ansvarlige voksne ved, at man må bruge skoven. Når man ikke altid er lokal i det skoledistrikt man underviser i, kan det være lidt ekstra svært at finde grønne områder til udeundervisning og ture i lokalområdet. På Naturskolen gør vi vores bedste for, sammen med lærere, pædagoger og dagplejere, at finde de grønne åndehuller i lokalområdet. Børneskove eller ej, – så kan det noget at komme ud på tur i den der dejlige natur.

Børn fra Møllehøjskolen i
Børneskoven ved Bruunshåb

/Janni Blank Wedderkopp

Gedeskuret i Undallslund bygges

Gedeskuret – et godt sted at være

Tænk sig, i sidste time af året, bygges der et gedeskur i Undallslund. Lige inden jul sidste år fik vi penge af Nordea til projekt “Gedeskuret – et godt sted at være”. En indsats for børn med skolefravær. Hele året i år, er gået med byggetegninger, til-ladelser mm. Lærketræet til skuret er fældet i vores egen Undallslund Skov, kørt på savværk, tørret og savet af Shelterbyg.dk

Det er også Shelterbyg.dk, der har bygget selve råhuset med tag. I det nye år rykker Gjørtler Ejendomme ud til os og vil bygge alt det finur-lige. Stald-vinduer, dør og porte, muse-og hønsebure, hænge born-holmeruret op og hvad vi ellers får brug for.

Til foråret, når gedekiddene springer rundt, kan alle komme og bruge gedeskuret. Men som noget nyt på Naturskolen, inviterer vi børn med skolefravær, ud i gedeskuret og håber, at de kan blive fanget af at skulle passe geder – tage imod ansvaret. Håber det nytter at være ude i den rolige natur, sammen med dyr og nærværende voksne, så de igen får lyst til at komme i skole. Til denne opgave arbejder vi tæt sammen med fraværskonsulenter og andre gode folk fra forvaltningen.

/Vibe Winckles

En saftig hestepære var, blandt andre lorte, med på Snapsting for børn

Snapsting for børn – Lorteliv

I juni 2025 havde vi fra Naturskolen igen en plads på Borgvold til Snapsting for børn.

Med Naturskolen besøgte børnene en verden fuld af lort, og en lort fuld af liv. Vi dykkede ned i lortens forunderlige verden. Hvem har lavet hvilken lort? Og hvem har lavet den hvor? Vi undersøgte hvilke dyr, der laver hvilke typer lort.

Alle dagene var vi fuldt bookede med børnehavergrupper om formiddagen. De prøvede en peristaltisk stafet, løste et lorte-puslespil, gættede ejermænd til lorte, fandt levende biller i friske kolorte og til slut byggede de deres egne kunstige lorte med Silkclay.

Om eftermiddagen var der åbent telt for skolebørn og andre besøgende på Snapsting, som kunne prøve de samme aktiviteter under friere rammer. Naturskolens to udsendte medarbejdere stod klar med forundrende spørgsmål og gode historier om fækalier og deres ejermænd. Det er en fornøjelse at være aktør på Snapsting for børn – også når det hele er noget lort.

Torsdag på Snapstings Snubledag deltog Naturskolen også. Vi havde levende dyr og skind med som de små børn kunne sanse og opleve helt tæt på.

Vi glæder os allerede til næste år, hvor det kommer til at handle om fobi-dyr.

/Dan Skov og Michael Winther

Eventyret om ællingerne

En ælling kan som bekendt blive til en svane og én fjer blive til ti høns, men hvad sker der, når syv ællinger ikke længere kan være i en lejlighed på anden sal?

Der var engang en mand, som gik forvildet rundt på Borgvold. Han søgte, på opfordring fra Dyrenes Beskyttelse, en andemor, som ville tage syv ællinger til sig. Ænder er nemlig flinke til at adoptere nye ællinger i flokken, så det var ikke så dum en idé. De syv ællinger kom fra syv æg, som en andemor havde lagt et u hensigtsmæssigt sted og som manden derfor havde forsøgt at flytte – sammen med andemor forstås. Andemor fløj desværre fra reden og æggene blev i stedet ruget ud i en lejlighed på anden sal. Her var de syv ællinger, deres bur og svømmebassin, nu blevet for meget for redningsmanden, hvorfor ællingerne skulle videre ud i verden. Ad omveje endte de kort inden sommerferien hos Naturskolen. Her kunne de ikke blive igennem ferieperioden, så de kom på ferieophold hos en af skolens medarbejdere. Så langt så godt. På dette tidspunkt var flokken dog nede på 4, da ællinger godt kan være lidt nogen skravl. Det skal ikke være nogen hemmelighed at Naturskolens

medarbejdere elsker natur – også den rå, vilde og brutale af slagsen. Men det stak da i hjertet, da både den første og anden ælling blev hupset af en rovfugl. Forskellige sikkerhedsforanstaltninger blev sat i værk, men da ællingerne snart ville blive til ænder, måtte de også lære at stå på egne ben. Naturvejlederen og hendes børn nåede at nyde ænderne i deres rette element et par uger, hvorefter vi ikke har set mere til de ænder. Ja, det gør ikke noget at være ruget ud i en lejlighed, når man kan ende sine dage i maven på en rovfugl.

/Ane Langebjerg Lassen

Det er spændende at opleve ællinger helt tæt på.

Egetræet – et nyt forløb

Kan man finde et egetræ ved alle folkeskoler i Viborg Kommune? Det spørgsmål måtte vi stille os selv, da man valgte at nedlægge den stort anlagte emneuge Grønne Sammen og i stedet fokusere på et enkelt nyt forløb, med fokus på bæredygtighed. Dette nyeste skud på stammen af forløb, som udbydes af Naturskolen, fik navnet Egetræet og er udviklet specifikt til 1. klasser og foregår hjemme ved skolen. Flere ting har gjort det ekstra spændende at følge modtagelsen af dette nye forløb. For det første har forløbet været obligatorisk for alle 1. klasser, hvilket ingen af Naturskolens tidligere forløb har været, for det andet skulle det kunne gennemføres lokalt og i nærheden af mindst ét egetræ.

Er dette virkelig et agern? Ja, men deformiteten skyldes besøg af en galdhveps

Alle forløb á 1½ timers varighed, blev afviklet i ugerne 43-46 og vi besøgte 17 ud af 24 skoler. Egetræets liv og død blev i alt formidlet til 581 elever på 1. årgang. Både elever og lærere tog rigtig godt imod, bl.a. med kommentarer om, at det var et fint supplement til årsplanens øvrige temaer og at de havde arbejdet med emnet både før og efter, samt tværfagligt. Generelt tog lærerne positivt imod, at det var obligatorisk, dog var det kommet bag på nogen og skulle derfor passes ind, hvor det slet ikke gav mening.

Vores praktikant Elisabeth var kreativ med egetræer

Vi naturvejledere har nydt at besøge klasserne "derhjemme", hvor vores opgave har været at navigere på nye og ukendte steder hver dag. Det har budt på alt fra 300 år gammelt egekrat til én enkeltstående eg midt på legepladsen. Andre elever, der holder frikvarter på legepladsen, børn og lærere, som går til og fra formidlingen pga. toiletbesøg og lærerbytte, samt manglende påklædning, har været ulemper ved at være ude lokalt. Det har været en fordel, at vi kun har skulle flytte én naturvejleder, at man kan øve at være på tur tæt på skolen og at formidlingen har været præcis og koncentreret, men et savn ikke at kunne vise børn og voksne skovens fulde palette af dyre- og plantearter, mærke løvfaldet og opleve skovens ro og lyde. Vi håber derfor at få besøg af mange af disse elever ude på Naturskolens mange skovrige lokaliteter i løbet af deres skoletid.

Sidst men ikke mindst: vi fandt egetræer på 100% af skolerne.

/Ane Langebjerg Lassen

Egetræets bark byder på mange spændende oplevelser.

Førstehjælpkursus

Vi har mange forskellige forløb på Naturskolen, og som andre steder, hvor der er meget aktivitet, kan børnene komme til skade. De klatrer op og falder ned og slår sig, eller de træder forkert og forstøver en fod. Skader man kan pådrage sig alle steder.

Vi har også forløb, hvor der skal bruges redskaber, som f.eks. snitteknive, økser og save. Her gør vi meget ud af at instruere børnene i rigtig brug af redskaberne, og vi har altid en førstehjælpstaske med. Det er oftest snitteknivene, der giver problemer. Børnene føler sig hurtigt fortrolige med knivene og mister nemt fokus et øjeblik, og så.... - frem med plasteret.

I princippet kunne der ske meget værre ting, og det er vi nødt til at forberede os på. Derfor afholdt vi et heldagskursus i førstehjælp i slutningen af marts med en instruktør fra Røde Kors. Han havde tilrettelagt et program med fokus på forskellige scenarier, der er relevante for os at kunne agere i. Det var en lærerig dag med spændende øvelser og skræmmende cases, som vi skulle forholde os til. Der er mange situationer, som kræver mere end et stykke plaster.

Afledt af kurset, blev det besluttet, at der skulle opsættes en Hjertestarter ved Naturskolen. Det er nu gjort, og den er placeret ved toiletterne i den sorte længe.

/Benedicte Harder

Pædagogstuderende hos os

Det sidste års tid har vi fået et godt samarbejde med Pædagoguddannelsen ved VIA her i Viborg. Vi laver aftaler med VIA's lærere, om at deres studerende kommer ud til os, til en aktivitet med børn. – De observerer og tænker dybe tanker om, hvorfor det er godt at bruge naturen som læringsrum. Efter at børnene er taget hjem, tager vi naturvejledere en god snak med de studerende. Vi fortæller de positive sider ved at tage børn med ud, om Naturskolens aktiviteter, Na-

turskolens steder og muligheder og KLC.viborg.dk platformen. Når de studerende kommer i praktik eller bliver ansat i Viborg Kommunes institutioner, kan de bruge os i deres forløb med børn.

Vi tænker, at det skaber en endnu tættere relation mellem Naturskolen og Viborg kommunes institutioner.

/Vibe Winckles

Pædagogstuderende på besøg

Samvær uden mobil

Det er ingen hemmelighed, at Naturskolen har forløb inden for rigtig mange områder, og vi forsøger altid at finjustere så det passer ind i skolernes behov.

Vi ser en stigende efterspørgsel på trivselsaktiviteter, og vi har da også en række forløb, hvor trivsel er det primære fokusområde, herunder forløb som Harry Potter, Robinson Crusoe, Jens Langkniv, Krig på Klostermarken og i december, vores nisseture. Forskellige indgangsvinkler til det at være sammen og få en fælles oplevelse ude i naturen.

Går man vores forløb efter i søm-mene, har stort set alle et større eller mindre fokus på trivsel. Det er i form af at lære hinandens styrker og svagheder, samt at samarbejde på trods af forskelligheder.

Der skal være plads til os alle, alle skal høres, derfor øver vi os på at lytte og gøre plads til hinanden.

Vi kan også se, hvad det betyder at være ude, hvor der er lidt højt til loftet. De, der som regel holder sig lidt i baggrunden, kommer frem og blomstrer, og de, der kan være en lille smule vilde i klasselokalet, kan gøre bedre brug af deres energi, her hvor rammerne er anderledes.

En ting vi er meget stolte af er, at vi ikke bruger telefon, tablet eller lignende i vores formidling. Vi vil have en nærværende oplevelse, hvor vi bruger så mange af vores sanser som muligt og får fingrene helt ned i materien.

/Dan Skov Nielsen

Der bliver instrueret i det ædle spil, Quidditsh

Rødkærsbro Børnehus flyttede en dag til Naturskolen i Undallslund

Onsdag d. 20. August havde vi igen fornøjelsen af at få besøg af hele Rødkærsbro Børnehus i Undallslund, til en hel dag på naturskolen. Alle 110 børn og 20 voksne var med os en tur ud i skoven til Poul Kjølbers gode skovsang. Inddelt i grupper var vi rundt på forskellige poster med aktiviteter og lege, der passede til hvert vers og hvert dyr. Vi hjalp pindsvinet med at bygge bo, egypten med at hoppe og finde sine nødder og meget mere. Tilbage på Naturskolen kunne børnene bare være, lege og nyde det dejlige sted med høns, mus, geder, bål og skovliv. Det kan noget helt særligt at have ro og tid til at opleve vores dejlige steder.

Med på turen og med i de forskellige grupper, var også 30 pædagoger og PAU-studerende fra VIA i Skive. De havde muligheden for at observere børnene og Naturvejlederne og den oplevelse det er, at være på tur og lave spændende og sjove ting, der gavner motorikken, naturforbundetheden og samværet på et andet sted, og med andre voksne, end hjemme i børnehaven.

Da vi mødte nogle af børnene igen til en juletur for nylig, kunne de stadig huske hele sangen og solskinsdagen i skoven i Undallslund.

/Janni Blank Wedderkopp

Forundringsfestival

"Nårh, hvor er den bare sød, må jeg holde den?" "Aj, - se dens forben, - de er helt runde og flade, og har alligevel fem fingre." " Må vi se dens tænder?" Børnene flokkes om den døde muldvarp, som naturvejlederen har trukket op af lommen. De er nysgerrige og engagerede og har lyst til at komme helt tæt på.

Der er Forundringsfestival på Naturskolen i Hald, hvor de fleste af kommunens børnehaver deltager med deres ældste grupper. Dagen er startet med fællessang om Mariehønen Evigglad og vennen Søren Snegl og nu er børnehavegrupperne spredt ud i området med hver sin natur- eller kulturvejleder.

Hos naturvejlederne kan man nørde i snegle, edderkopper, sommer-

fugle, regnorme eller muldvarpe, eller man kan tage på opdagelsesrejse i Krible-krableland. Hos kulturvejlederne kan de spille musik i naturen med naturens materialer, tage en tur i Pippi Langstrømpes univers eller lære lidt om naturens finurlige trylletricks. Hver gruppe når to forskellige aktiviteter i løbet af formiddagen, afbrudt af en pause med mad og tryllekunster.

En pause, hvor Allan Tryl i den grad vækker forundring hos både børn og voksne med sine tryllekunster der, ligesom dagens øvrige aktiviteter, tager afsæt i natur og naturlige processer. Efter trylleshowet summer luften af undren: " Hvordan gjorde han?" og "Hvordan kunne det lade sig gøre?"

Efter sidste aktivitet vender børnene tilbage til de ventende busser, hver især fyldt op med ny viden og undren: " – det er altså svært at gå på én fod ligesom en snegl, hvordan kan den få det til at se så let ud?" eller " – sejt, at muldvarpen både kan kravle forlæns og baglæns, - at den har baggear...". Der er mange ting man kan forundres over.

/Benedicte Harder

Skolepraktik på Naturskolen

Til vores store glæde, bliver vi hvert år kontaktet af skoleelever, som gerne vil i praktik på Naturskolen. Det er typisk elever på 7.-9. årgang, som følger os en uges tid og oplever os naturvejlederes hverdag derude.

I efteråret 2025 var Elisabeth i praktik fem dage fordelt på fem uger. Hun skriver følgende om sine oplevelser:

”Det har været spændende at se, hvordan Naturskolen formidler, og selv være med til at hjælpe og prøve at præsentere et forløb for nogle andre. Da jeg selv interesserer mig meget for natur, er jeg glad for at jeg kunne komme i praktik som naturvejleder. Jeg er imponeret over den måde naturvejlederne hver dag tager imod en ny skoleklasse og lærer dem noget om naturen ved at koble fakta op på aktiviteter, som hjælper børnene med at huske, hvad de lærer. Jeg var med til at lave bålmad af sankede urter, bær og fisk fra nærområdet inde ved Hald; vikingetema med historisk perspektiv ved Kjællinghøl, samt tre forløb om Egetræet ved Hald, Ørum og Bjerringbro. Jeg finder det interessant, hvor forskellige

Naturskolens forløb favner bredt og dækker også historiske forløb om f.eks. vikingetiden. Denne dag med besøg fra Ørum Skole, var vi tre vikinger og en træ på pladsen.

disse tre gange var, pga. forskellige omstændigheder, f.eks. hvilke træsorter der var tilgængelige. Naturvejlederne var gode til undervejs at forklare mig, hvordan de formidler og jeg lagde mærke til, at de har en klar forventning om at børnene gør som der bliver forklaret første gang, hvilket har en positiv virkning på formidlingen og fokus på aktiviteten. Naturvejlederne har en stor naturfaglighed og det var spændende at høre dem dele den med hinanden og mig. Jeg har været glad for at have oplevet, hvordan det er at være naturvejleder og jeg var næsten ked af at praktikken sluttede.”

/Elisabeth Skibsted Nielsen, 14 år

Tillid og selvstændighed

- om at være i praktik

"Hej, det er godt du kom". "Her er en lille liste over opgaver, vi gerne vil have lavet". "Vi er altså alle sammen ude af huset hele eftermiddagen, men du kan helt sikkert klare dig selv". Det var velkomsten.

Praktikant Peter til Naturens dag,
hvor der bygges kæphest

Jeg er et voksent menneske og jeg kan faktisk klare mig selv, så i stedet for at blive skræmt fra vid og sans, blev jeg glad og stolt over at få overladt både hus og opgaver til min egen vurdering. Aftalen var, at jeg skulle i praktik i 4 uger. Aftalen var også, at jeg skulle lave praktiske ting, som nok ellers blev udsat. Listen bestod af små og større ting. Resten var op til mig. Fantastisk.

Der var nok at se til, men ikke mere end at jeg kunne få lov til at være lidt med til nogle af de arrangementer, de andre lavede for små og store børn, selvom det dybest set ikke var min opgave. De 4 uger gik alt for hurtigt. Hvordan sammenfatter man fire uger på så få linjer? God stemning med en tendens til hygge. Dedikerede mennesker til opgaven med en god del lyst til at gøre den bedre end sidst. Opfindsomhed og godt samarbejde. Og så var der mig, som hyggede mig med at reparere og udbedre diverse ting og sager. En helt igennem positiv oplevelse

Således oplevet og forsøgt beskrevet.

/Peter Winther-Sørensen

Jægerhyttens nye stråtag

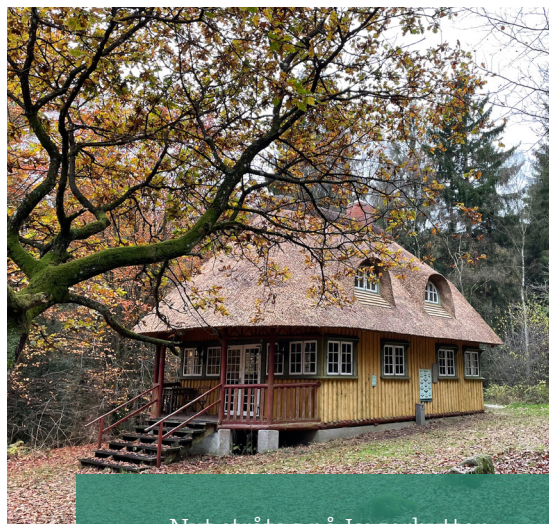
Ude i Hjermind skov står Jægerhytten, over 100 år gammel og med rigtig mange fortællinger. Vi bruger hytten flittigt, særligt i juletiden, for den emmer af jul og magi. Træder du ind i stuen til den store brændeovn, der knitrer, ruder der dugger, møbler og vægge, der er malet grønne og røde – bliver du næsten helt i tvivl – bor der en nisse her? Nogle børn finder ud af det.

Men ak, det gamle stråtag var blevet slidt af tidens tand og der kom vand ind. Heldigvis blev der besluttet at sætte nyt stråtag på her i år 2025.

/Vibe Winckles

Jægerhytten med det gamle stråtag

Nyt stråtag på Jægerhytten

Om at lokke naturen ind på legepladsen

På KLC har Naturskolen et godt eftermiddags-tilbud til børnehaverne. Vi vil nemlig gerne komme ud til dem og hjælpe dem med at lave naturtiltag på legepladsen.

Det er oppe i tiden at give mere plads til de vilde dyr og planter, både hjemme i de private haver, på boligselskabernes arealer og på landsbyernes fællesarealer. Ja, selv på de uendelige, kortklippede plæner på erhvervsgrundene langs ringvejen begynder der at ske noget.

Det er godt - for naturen mangler plads.

Fra børnehavernes side oplever vi ligeledes en stigende interesse, for at få mere natur ind på legepladsen. En del pædagoger har f.eks. henvendt sig, for at få hjælp til at lave kvashegn på deres børnehavers udearealer. Det er en god aktivitet på flere måder:

Kvashegn kan fungere som rumdelere, der giver små uforstyrrede læringsrum på legepladsen.

Kvashegn er gode skjulesteder for smådyr som insekter, edderkopper og padder. Også pindsvin og fugle som gærdesmutte og rødhals er glade for virvaret af grene.

Der skal slæbes når der bygges kvashegn.

Kvashegn kan spare miljøet for noget CO2, da grene blot kan puttes deri, i stedet for at blive kørt på REVAS.

Kvashegn er nemme for børnene at hjælpe med at bygge og vedligeholde. Det er en god motorisk øvelse at slæbe grene og få dem placeret i kvashegnet.

En anden populær beskæftigelse er at bygge redekasser til fuglene. Naturvejlederne kommer med ekspertisen, værktøj, søm og savbukke.

Børnehaven sørger for at anskaffe træ. Det er der som regel nogle forældre, der kan hjælpe med. Sammen saver og hamrer vi, så sveden sprøjter og ørerne blaffer. Inden naturvejlederen kører fra stedet igen, er de byggede kasser hængt op på passende steder på legepladsen.

Børnene øver sig i at bruge værktøj. Fuglene får nogle redesteder til næste sæsons ungeproduktion. Børn og pædagoger kan følge fuglenes familieliv på nært hold.

/Michael Winther

Et godt gemmested for
børn og insekter.

Kursus i Mindfulness

7 naturvejledere ligger spredt i skovbunden, mens marts solen skinner ned mellem de nøgne bøgetræer. De ligger helt stille og lytter til Sanne Staal, der guider dem gennem en kropsscanning.

Tidligere på dagen, har de samme 7 naturvejledere kæmpet sig op ad en bakke i skoven, hver på sin "mest besværlige" måde. Én trillede opad under højlydt stønnen, én kravlede sidelæns og en tredje løb i små cirkler, der efterhånden førte vedkommende til toppen. Opgaven var at holde fast i "sin måde", selvom den viste sig at være mere besværlig end forventet.

Ved bakkens top ventede endnu en opgave. De skulle finde en gren i skovbunden og give sig god tid til at undersøge den nøje. De skulle finde lighedspunkter mellem sig selv og grenen og dele deres iagttagelser (og i nogle tilfælde følelser) med en makker.

Sanne Staal kommer fra Center for Sundhed i Holstebro og afholdt et kursus for alle Naturskolens naturvejledere på Hald i marts. Som det allerede er nævnt i et tidligere afsnit, har vi fokus på trivsel og samarbejde i mange af vores forløb, og efterspørgslen er stigende. Derfor har vi valgt at få et kursus i, hvordan mindfulness kan tænkes endnu mere ind i vores forløb. Mindfulness i børnehøjde handler om at give børnene en rolig stund med nærvær og fokuseret opmærksomhed, og det er der rigtig mange muligheder for ude i naturen.

Kurset har givet os et godt fundament og et fælles sprog for det videre arbejde med mindfulness. Det var en meget lærerig dag, og vi er allerede godt i gang med at tænke mindfulness ind i endnu flere af vores forløb.

/Benedicte Harder

Besøg i Bulderby med uventet opgave

Børnehuset Bulderby er en ivrig bruger af Naturskolen. Det er skønt. De mange børn dér, kender os rigtig godt, og det er altid et glædeligt gensyn når vi mødes til en ny aktivitet.

Det er både specialgruppen Kattholt, den internationale gruppe, vuggestue- og børnehavegrupperne, der bruger os. Særligt de kommende skolebørn i Emils værksted har vi et godt forhold til.

En dag var jeg på besøg i vuggestuen. Med mig havde jeg Naturskolens tamme husmus. Børnene kom helt tæt på de små pattedyr, og gennem nogle sanglege, fik vi illustreret musenes farefulde liv.

Da vi var ved at være igennem formiddagens program, kom en pædagog farendeovre fra børnehaven. "Vi har fundet en dueunge på legepladsen, kan du hjælpe os?"

Sammen med en stor flok børn, gik vi ned bagerst på legepladsen, og dér lå ganske rigtigt en ringdue-unge. Den så ikke for godt ud og ville næppe overleve dagen. På vej derned havde jeg bedt pædagogen

overveje, om børnene måtte se en eventuel aflivning. Det mente han godt at de kunne klare.

Jeg forklarede børnene, hvad jeg ville gøre med dueen, og hvorfor. Bag efter fandt vi et sted lige uden for hegnet, hvor børnene kunne holde øje med, hvad der skete med den døde due de efterfølgende dage.

Det var et godt besøg, der tog en uventet drejning.

/Michael Winther

Vuggestuen i Bulderby havde besøg af mus, men så kom børnehaven og forstyrrede.

Nyt juleforløb

– ”Hjælp julenissen i din lokale skov”.

11 klasser har i år deltaget i forløbet, hvor vi ender med at hjælpe julenissen med at få alle sine tabte ting tilbage.

Egentlig lyder dagens aktivitet på: en tur med Naturvejlederen ud i vinterskoven, efter materiale til juledekorationen. Men en mærkelig, tom taske dukker op, og var der ikke noget med, at en lokal fuglekynndig havde set grågæs med tasker på, flyve rundt i området?

Vi opklarer mysteriet og finder en masse mærkelige genstande, som må være tabt ud af tasken, da den faldt til jorden.

Hjælpsomhed, at vente på tur og skiftes til at gå forrest og finde tingene, er 0. classes børn bare rigtig gode til, fantasien får frit løb, og der ses nisser og spor alle vegne.

Tilbuddet er skabt som et naturligt supplement til vores andre juletilbud: ”Nisser i skoven” for børnehavebørn, hvor vi ser en vaskeægte skovnisse og ”Magi i vinterskoven” for 1. klasserne, hvor der findes gamle, spændende skattekort i bø-

ger, mystiske tegn i skoven og opleves ægte julemagi på Naturskolens gamle loftsrums. Til forskel fra de to nævnte forløb, som er nogenlunde stedbundne, er ”Hjælp julenissen i din lokale skov” et forløb, der kan laves nær skolerne i næsten det mindste krat eller i de dejligste Børneskove.

/Janni Blank Wedderkopp

På opdagelse efter julegåsens tabte genstande.

ASF-elever på juletur

Torsdag d. 11. december var en gruppe indskolings elever og personale fra Bjerringbro skoles autisme afdeling på tur med naturvejleder Janni Wedderkopp fra Naturskolen. De skulle mødes til en hyggelig formiddag i Egeskoven, og samle pynt ind til en juledekoration. Mødestedet var ved det store "troidetræ", hvor de sammen skulle gå på opdagelse.

Hurtigt fandt eleverne dog en tom taske med mærkelige sedler i og en tjekliste over ting, der skulle være i tasken. Taskens manglende indhold viste sig at tilhøre nissen. Derefter fik skovturen hurtigt en ny agenda, nemlig at finde nissens tabte julegrej. Rundt omkring i skoven fandt eleverne de mærkeligste ting hængende i træerne: de fandt en sløjfe

til nissens skæg, en drillepind, et forkromet øjemål, en pose til kørneprikker, knofedt, kniv, grødris mm. og inden længe var alle nissens tabte ting fundet, og tasken kunne sendes tilbage til nissen.

Turen sluttede af med hyggesnak, en kop varm kakao og et smil på læben. Pynten til juledekorationen fandt eleverne ikke så meget af, men PYT det må gøres en anden god gang.

ASF-afdeling siger tak til Naturskolen i Viborg Kommune for at tilbyde en naturoplevelse i nærmiljøet, og for at tilgodese og tilpasse juleturen, så den kunne skabe juleglæde og rummes af eleverne.

/Lene Kierkegaard Justesen, lærer

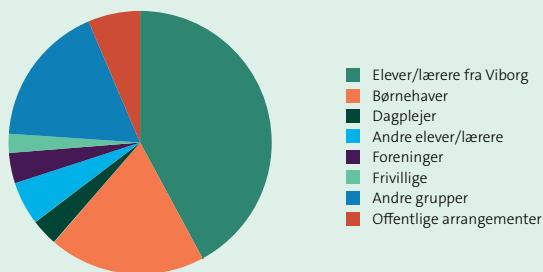

Juletur med ASF-klasse
fra Bjerringbro Skole

Naturskolens statistik:

Igen i år taler tallene deres tydelige sprog, der er mange som vil Naturskolen. Elever, lærere, børn og pædagoger først og fremmest, men også masser af studerende, overnattende i shelters og foreninger. I alt har 19274 børn og voksne været i kontakt med Naturskolen i 2025. Hertil skal lægges alle de gæster, som har overnattet i vores herberg (280) eller i vores shelters (1745 personer), samt de elever og lærere, som har benyttet vores steder til lejrskole (840 personer). Samlet set har Naturskolen haft besøg af 22.139 gæster. I gennemsnit de sidste fem år har Naturskolens besøg ligget på 22.992 gæster, hvilket gør 2025 til et meget gennemsnitligt år.

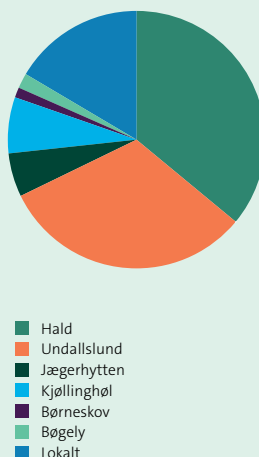
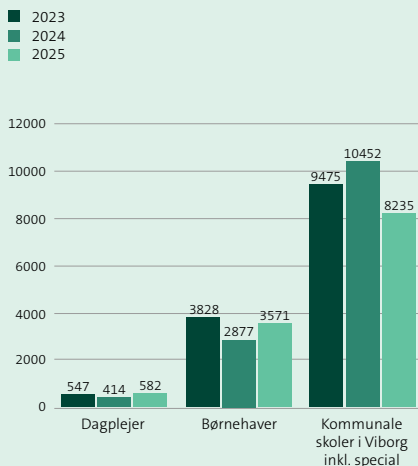
Vi laver forsat flest aktiviteter med elever og børn fra kommunale skoler og dagtilbud, disse børn og voksne udgør ca. 65 % af vores gæster, mens andre af kommunens borgere møder os ved offentlige arrangementer, samt ved besøg af foreninger og frivillighedsgrupper, samlet ca. 12 %. En stor del af vores andre besøgende er gæster, som overnatter i vores shelters eller de mange studerende fra ungdoms- og videregående uddannelser, vi har på besøg gennem året. Andre elever fra f.eks. friskoler og efterskoler udgør ca. 5% af vores gæster og betaler for besøget.

Naturskolens statistik:

Vi har haft en lille stigning i antallet af børn fra kommunens dagtilbud, som har brugt Naturskolen, mens vi har haft et forventet fald i antallet af skoleelever. Faldet skyldes fraværet af Grønne Sammen, hvor vi de seneste år på få dage har haft over 2000 elever forbi. Vi har haft ca. samme mængde arrangementer som i 2024.

Langt de fleste af Naturskolens gæster kommer til enten Hald eller Undallslund. Vores steder i Bjerringbro, langhuset ved Kjællinghøl, Jægerhytten og Bøgely er også velbesøgt, ca. 14 procent af vores arrangementer finder sted et af de tre steder. Rigtig ofte møder vi også børn og unge ude i deres lokale natur, Ulbjerg Klint, Borup Hede, Klostermarken, Karmark Engsø, Viborg Plantage bare for at nævne nogle få.

Godtfolk på Naturskolen

Når en Naturskole skal fungere i hverdagen, er det nødvendigt med dygtige folk bag ”kulissen”. Vi har sekretær Lisette Skov, der styrer al vores booking og alt det administrative omkring os. Kirsten Mølgaard styrer alt det praktiske, så det hele spiller.

Derudover har Kirsten styr på alle de skønne mennesker, der har brug for at komme i forskellige slags praktikker her på Naturskolen, hvor mange nyttige jobs bliver udført og gør nytte.

/Vibe Winckles

Naturen er skøn på alle årstider.
Her Havehusene på Hald.

Vi glæder os til et spændende år 2026

Vores store nye projekt "Gedeskuret – et godt sted at være", for børn med skolefravær, kommer til at fylde en del i år 2026. Der skal bygges færdigt, børnene skal visiteres og vi skal ændre kurs i vores arbejdsmetoder og hvordan rytmen er på Naturskolen.

Men derudover kører Naturskolen som den plejer – masser af skønne klasser og børnegrupper, der er sammen med os naturvejledere ude i Viborgs smukke natur.

Dygtige lærere og pædagoger, der lægger årsplaner og booker os til relevante aktiviteter. Børn, som vi møder forberedte så de, når de er ude med os, kan bygge videre på deres viden, og bruge det, når de kommer hjem igen.

Naturdannelse er når børn har gode oplevelser i naturen, selv er læringsaktive og bliver forbundet med naturen.

Vi ser frem til et travlt og lærerigt år 2026, dejlige ture med mange børn og voksne og mange gode opgaver sammen med alle vores gode samarbejdspartnere.

/Vibe Winckles

Kontakt Naturskolen

Er du/I blevet nysgerrige efter at høre mere, er du/I meget velkommen til at kontakte os på mail:
naturskolen@viborg.dk

Vi glæder os til en ny stald og oplevelser med børn, det bliver mæææægtigt.

VIBORG
KOMMUNE